AFGHAN GERMAN ONLINE
http://www.afghan-german.com
http://www.afghan-german.de
افغان جرمن آنلاین

مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد.

نظرمحمد مطمئن ۲۰۲۰/۰۵/۱۲

د بندیانو د تبادلې او خلاصون پېچلې قضیه

په دوبی کې د بهرنیانو له غونډې"۱۷ جنوري ۲۰۲۰" یوه ورځ وروسته، لوړ پوړي بهرني ډیپلومات راته وویل:
"جان باس له ډاکټر غني سره ښې اړیکې نه درلودلې، د امریکا نوی سفیر چې راځي، دا هم ډیره زیاته تجربه لري، په ترکیه او نورو هیوادونو کې د امریکا سفیر پاتې شوي، کیدای شي له ډاکټر غني سره خپلې اړیکې ورغوي، او دا هم ممکن ده چې د امنیت شورا له مشر ډاکټر محب سره ووینې، که دا کار یې وکړ، نو بیا کیدای شي چې ډاکټر غني په واک کې پاتې شي". همداسې وشول.
په دوحه کې د متحده آیالاتو – امریکا د تړون د لاسلیک مراسم چې لا نه و پیل شوي، یوه مهم بهرني راته وویل:
"آیا طالبان به ومني چې تول ۵ زره بندیان یې خوشې نه شي او بین الافغاني خبرې پیل کړي، ځکه د مارچ تر ۱۰مې د دومره زیاتو بندیانو خوشې کول به ستونزمن وي".
د مارچ پر ۲مه، د یوې مشهورې نړیوالې اداري مشر په دوحه کې راته وویل:"د طالبانو او حکومت ترمنځ د بندیانو د تبادلې بهیر به پېچلی وي، که طالبان ومني موږ یې په دې برخه کې منځګړتوب وکړو."
ښکاري چې د بندیانو په څنډ خلاصون د امریکا- افغان حکومت د مخکیني پلان له مخې دی.
ډیری افغان سیاستوال له امریکا غواړي چې د ۵زره طالب بندیانو تر بشپړ ور خلاصیدو مخکې بین الافغاني خبرې پیل شي.
د افغان حکومت د ملي امنیت شورا وایي چې د طالب بندیانو د خلاصون واک له موږ سره دی. د انس حقاني د تبادلې پر مهال امریکایانو انتهایي هڅه وکړه چې وښیي چې د حقاني، حاجي مالي خان او حافظ عبدالرشید د خلاصون واک له افغان حکومت سره دی، مګر امریکا بالاخره له طالبانو سره مخامخ د تبادلې معامله وکړه.
افغان حکومت د ۵۰۰۰ بندیانو د بشپړ خلاصون لپاره اوربند غواړي، طالبانو دوه کاله وړاندې د کوچني اختر درې ورځې رسمي اوربند اعلان کړ، تیر کال یې هم د اخترونو په ورځو کې درې ورځې نا اعلان شوی اوربند وکړ، همدا یوه حل لاره کیدای شي، چې د کوچني اختر درې ورځې اعلان شوي یا نا اعلان شوي اوربند باندې د ښکېلو لورو ترمنځ توافق؛ او دواړو لورو رینګه تر سره شي، او یا داچې د یوې اونۍ لپاره د جګړې کېمدو باندې دواړه لورې موافقه وکړي، لکه د امریکا- طالبانو ترمنځ چې وشو، تر څو ۵۰۰۰ طالب بندیان او ۱۰۰۰ دولتي بندیان په بشپړ ډول خلاص او بین الافغاني مذاکرات پیل شي.
که امریکایان د بین الافغاني مذاکراتو په مقدماتي پړاونو کې له منځه ایستل کیږي، هم ستونزه ده، که نه ایستل کیږي، هم فریب او چل کوي، مثلاً، بالفرض، که افغان حکومت غوښتلي وای چې د امریکا له خوښې پرته د انس حقاني تبادله د دوی له لسو امنیتي څواکونو سره وشي، آیا امریکایانو به منلي وای؟ دا تبادله شوني وه؟
بالفرض، که افغان حکومت د خپلو ۱۰۰۰ بندیانو د تبادلې لپاره د طالبانو د ۵۰۰۰ بندیانو خوشې کېدل، پرته د امریکا له خوښې منلي وای، آیا امریکایانو به دې کار ته اجازه ورکړې وای؟
اوس چې امریکایانو دا معامله له طالبانو سره منلې، مګر بیا وایي چې د حکومت لخوا ستونزې دي، دلته د امریکا چل او فریب دی، که داسې وای، ولې یې بیا له طالبانو سره ژمنه کوله.
بله مهمه مسئله داده چې د بندیانو لګښتونه څوک ورکوي؟ د باګرام زندان کنترول او نظارت له چا سره دی؟
حزب اسلامي له افغان دولت سره د سولې تړون وکړ، او د پخواني پرچم ډلې حنیف اتمر رول پکې جوت و، که امریکا لا هم فکر کوي چې طالبان به د پخواني پرچم ډلې د غړي معصوم ستانکزي په مشرۍ په حکومت کې مدغم او یا حکومت ور ګډ شي، دا لاره ډیره اوږده او بې پایلې ښکاري.
بل خوا بیا د "شورای عالي مصالحه" تر نوم جوړښت په کار اچول شوی، چې د مذاکراتي پلاوي واکونه ننګوي، او که مشري یې ډاکټر عبدالله کوي، ممکن څو ورځې وروسته هغه خپله د نیم حکومت له ادرسه را څرګند، او ځینې سیاسي ګوندونه به د مصالحې د عالي شورا لپاره د هغه مشرتوب ونه مني.
او که چیرته ډاکټر عبدالله ته ۵۰ سلنه وزارتونه، ولایتونه، او ۵۰ سلنه د حکومت مالي امکانات په لاس ورشي، بیا به دا هم یوه ننګونه وي چې ډاکټر عبدالله به دغه امتیازات د سولې لپاره قرباني کړي یانه؟

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راليږلو مخکې په ځیر و لولئ

د ډاکټر غني او ډاکټر عبدالله ترمنځ لا هم بې باوري پر ځای ده، ډاکټر غني چې ژمنه يې کړې وه چې د سولې بهير مشرۍ به ډاکټر عبدالله کوي، اوس ويره ورسره پيدا شوې، که ګډ حکومت جوړ، او پر ډاکټر عبدالله فشار راوړي، نو کېدای شي هغه له طالبانو سره جوړجاړي ته ترجيح ورکړي، له همدې امله نوی وړانديز داسې دی چې د مصالحې د عالي شورا پرېکړو کې به ۵۰ سلنه خوښه د ډاکټر غني هم په نظر کې نيول کيږي، او همدارنګه د هيواد د ملي ګټو اړوند موضوعاتو کې.
د ډاکټر غني د حکومت لخوا بېلابېل چينلونه د طالبانو سره اړيکه او يا هم د اړيکو جوړولو هڅه کې دي.
معصوم ستانکزی په شخصي ډول بالواسطه له جګپوړي طالب مشرانو سره اړيکه کې دی، مګر د قطر سياسي دفتر سره دا مهال په مخامخ اړيکو جوړولو کې پاتې راغلی.
عبدالسلام رحيمي هم په شخصي توګه له ځينو مهمو طالب مشرانو سره اړيکه کې دی، خو د طالبانو له اصلي سياسي ادرس څخه هر وخت د هغه شتون په مذاکراتو کې رد شوی.
د ملي امنيت شورا چې د بنديانو د خلاصون واکونه لري، هڅې کوي چې له همدې قضيې په استفاده له طالبانو سره مخامخ اړيکي جوړې کړلای شي، خو په شخصي او پټه توګه تر دې مهال اړيکې نه لري، او غواړي چې د طالبانو له اصلي ادرس سياسي دفتر سره اړيکې ولري.
د ډاکټر عبدالله په مشرۍ هم له يوه او مشخص ادرس څخه له طالبانو سره اړيکې نيول کيږي، او تر ډېره په دې برخه کې فضل احمد معنوي فعال دی.
يونس قانوني، عطاء نور او دوستم په جلا جلا توګه له طالبانو سره په اړيکو کې دي.
د انجنير حکمتيار، استاد محقق، استاد خليلي او حنيف اتمر استازي له طالبانو سره لېدني او اړيکې لري، همدارنګه د استاد سياف او حامد کرزي لخوا هم له طالبانو سره د اړيکو چينلونه شتون لري. او مهمه داده چې حکمتيار او سياف به کله هم پر يوه لاره مزل ونه شي کولای.
امريکايانو تمه درلودله چې له طالبانو سره له تړون وروسته په ۱۰۰ ورځو کې بين الافغاني مذاکرات نتيجه ورکړي، مګر دادی ۷۳ ورځې تيرې شوې، خو لا هم بين الافغاني خبرې نه دي پيل شوې، دا لويه ستونزه ده.
د بين الافغاني خبرو د پيل لپاره دوه لارې شته، لومړی يې ډېره لنډه او آسانه ده. که چيرته په بشپړ ډول ۵۰۰۰ طالب بنديان خلاص شي، نو سمدستي مذاکرات پيل کيږي.

۱ – چې د معصوم ستانکزي په مشرۍ پلاوي کې لږ بدلون راشي، او د افغان جهتونو + افغان حکومت لخوا ګډ پلاوی اعلان شي، نه داچې بيا هم د افغان حکومت پلاوی ونومول شي، کوم چې خليلزاد يې هم افغان حکومت ته د مشرۍ ژمنه ورکړې.
۲ – که چيرته د بنديانو خلاصون کې ځنډ راځي، بيا نو يو صادق دربيم ګړي ته اړتيا ده، امريکا په دې برخه کې رښتونې نه ده.

د بين الافغاني مذاکراتو د پيل د هڅو لپاره منځګړي بايد لاندې صفتونه ولري.
الف: چې هدف يې يوازې د بين الافغاني مذاکراتو پيل وي. او د لوريو لخوا پر نظام توافق وي.
ب: چې افغان حکومت، طالبانو، افغان سياسي جهتونو ته د منلو وړ وي، د ګاونډيو هيواد او سيمې اندېښنې ورته معلومې وي، له نړيوالو سره هم په ژبه پوه شي.
ج: چې د مذهب، سيمې، ژبې او قوم تعصب ونه لري.
که چيرته بين الافغاني مذاکرات پيل شي، داچې افغانان په خپلو خبرو د دريدو مخښه لري، نو زياته بې باوري به نه وي، بل داچې وار له مخه جهتونه او طالبان له يو بل سره اړيکه کې دي.

پای

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ